

Різноманітність джерел кредитного забезпечення інноваційного проекту ускладнює процес їх вибору на практиці, що вказує на доцільність подальшого розвитку досліджень зазначених аспектів питання.

Список літератури

1. *Скляренко О.* Роль інноваційного фонду у фінансуванні інноваційних проєктів (західний досвід) / О. Скляренко // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://iee.org.ua/files/alushta/43-sklyarenko-rol_inn_fondu.pdf
2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 № 3480-IV // [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України. — Режим доступу до документа : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=3480-15>
3. *Бадзим О. С.* Лізинг комерційної нерухомості як альтернатива банківському фінансуванню / О. С. Бадзим, А. Р. Древуш // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 3 (129) — С. 258—266.
4. [Prostobankir.com.ua](http://www.prostobankir.com.ua). // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.prostobankir.com.ua>

УДК 380.055

В. П. Гмиря,

канд. екон. наук, доцент кафедри банківської справи,
Черкаський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ (м. Київ)

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКІВ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Сільське господарство — одна з життєво важливих галузей суспільного виробництва, безпосередньо пов'язана із задоволенням першочергових матеріальних потреб людей. Сільськогосподарське виробництво має свої особливості, які полягають у тому, що в цій галузі економічний процес відтворення переплітається з природним процесом відтворення. У зв'язку з цим виробництво знаходиться у великій залежності від метеорологічних, ґрунтових та інших природних умов. У нашій країні сільське господарство ведеться в дуже складних і малосприйнятливих природно-кліматичних умовах. Величезні території України розташовані в зоні ризикованого землеробс-

тва, тому щорічно виробники сільськогосподарської продукції зазнають колосальних збитків від стихійних лих: граду, ураганних вітрів, аномальних коливань температури, сильних дощів, весняних паводків та інших стихійних лих, які за затвердженими критеріями віднесені до надзвичайних ситуацій. При цьому сільське господарство має свої особливості, що обумовлює високий ризик діяльності. Цей ризик можливо покривати за допомогою страхування, яке також має свою специфіку.

Страхування (передача ризику іншій стороні за певну плату) — це тільки одна з можливих стратегій управління ризиками та до неї необхідно вдаватися тоді, коли сільськогосподарське підприємство ідентифікувало всі можливі ризики для себе і визначило ризики, які бажано застрахувати. Зазвичай до страхових ризиків відносять несприятливі погодні умови і, рідше, ризик неотримання або зниження запланованого доходу. При оцінці ефективності системи управління ризиками в сільському господарстві слід враховувати наступне:

- частота і обсяг ризиків у сільському господарстві відрізняється від інших секторів економіки;

- економічні відтворення в аграрному секторі більше, ніж в інших секторах економіки;

- економічний ефект від державних інтервенцій.

Хоча в багатьох країнах системи аграрного страхування існують і розвиваються з державною підтримкою, але існує точка зору, що більш ефективним є надання допомоги тільки у разі настання катастрофічних погодних подій [1]. Як самі виробники сільськогосподарської продукції, так і уряд, можуть управляти ризиками за допомогою різних інструментів і стратегій. Ці інструменти можна класифікувати за тими напрямками, де вони застосовні і найбільш ефективні:

- економічне середовище — стабільні макроекономічні параметри (рівень інфляції, темпи зростання ВВП, політика держави з галузі міжнародної торгівлі) та добре працюють ринки матеріально-технічних ресурсів та сільськогосподарської продукції (наприклад, кредити, біржова торгівля та ін.),

- антимонопольна політика;

- нормативно-правове середовище — земельне, податкове, трудове та екологічне законодавство, захист підприємницької діяльності, безпека продуктів харчування;

- соціальна та фіскальна політика — системи стабілізації доходів, податкові правила та пільги,

- вирішення проблеми зайнятості населення та ін.;

—сільськогосподарська політика — рівень і склад заходів державної підтримки, типи інструментів та механізмів, які використовуються для управління ризиками.

Держава може надавати допомогу як безпосередньо виробникам, так і страховим компаніям. Метою такої допомоги є розвиток страхової інфраструктури, стандартизація умов страхування, підвищення якості страхових послуг і зниження вартості страхових продуктів для різних користувачів — виробників сільськогосподарської продукції. Обсяги цієї допомоги залежать від політики держави, від сприяння тому чи іншому сектору сільського господарства або розвитку тієї чи іншої форми господарювання.

Розвиток страхування має відбуватися в двох напрямках: з одного боку, повинен формуватися попит на страхові продукти, тобто у страхувальників — виробників сільськогосподарської продукції повинен бути страховий інтерес. З іншого — пропозиція, тобто страхові компанії за участю держави повинні пропонувати різні варіанти страхових програм і послуг. Однак в сучасних економічних умовах розвиток страхування в Україні у цій сфері виробництва сільськогосподарської продукції відбувається в основному в кількісному відношенні, за рахунок розширення страхових площ і переліку об'єктів страхування, зміни бюджетних асигнувань на субсидування страхових внесків і т.п. Насправді розвиток страхування сільськогосподарської діяльності має ряд інших проблем. Серед них у першу чергу можна виділити форму і частку участі держави в страховому процесі. Практично всі держави в світі підтримують своїх виробників сільськогосподарської продукції, виконуючи одну з основних функцій — забезпечення продовольчої безпеки країни. Крім цього, для підвищення конкурентоспроможності такої продукції на світових ринках практикується надання державних дотацій. У зв'язку з цим великий інтерес представляє міжнародний досвід у цій сфері страхування. Немає жодної країни, де в даний час була б така система державної підтримки страхування і управління ризиками в сільському господарстві, яка повністю влаштувала б усіх учасників процесу.

Список літератури

1. *Адамчук Н. Г.* Европейская практика компенсации ущерба, причиненного имуществу стихийными бедствиями / Н. Г. Адамчук, А. Е. Корневский // *Страховое дело.* — 2008. — № 3. — С. 32—38.

2. *Гудзь О. Є.* Страхування агроризиків та напрями розвитку агрострахування в Україні // *Економіка АПК.* — 2006. — № 8. — С. 72—76.